

והפּעֵס עָלַי: שיהיו בהגשת תביעה

מיצוי זכויות יעבץ ביטון עו"ד

שיהיו בהגשת התביעה

השיהיו בהגשת התביעה נשאב לחוק נפגעי פעולות האיבה המסעיף המתאים בחוק הביטוח הלאומי באמצעות סעיף 15 לחוק. סעיף השיהיו הוא סעיף 296 (128 בנוסח הקודם של החוק) בפרק י"ד, סימן א' לחוק הביטוח הלאומי.

יש להבחין בין סעיף השיהיו לבין טענת התיישנות. וניתן להגיש תביעה בכל עת לאחר האירוע. בעניין זה המצב שונה מתביעות רגילות ואף מתביעות של נכי צה"ל (שם קיימת התיישנות של 3 שנים עם הארכת מועד בנסיבות מסוימות). יחד עם זאת אין להקל ראש במחסום השיהיו ולזלזל בהגשת התביעה במועד.

סעיף השיהיו עבר גלגולים שונים במהלך השנים, והיום קובעת ההוראה (המתייחסת כמעט לכל תביעה המוגשת למוסד לביטוח לאומי) כי כל תביעה לגמלת כסף תוגש למוסד תוך שנים עשר חודשים מהיום בו נוצרה עילת התביעה. בהמשך אומר הסעיף כי אם הוגשה התביעה אחרי שנה, וקבע המוסד כי התובע זכאי לגמלה בעד תקופה שקדמה להגשת התביעה, תשולם לו הגמלה שהוא זכאי לה, ובלבד שלא תשולם גמלה בעד תקופה העולה על 48 חודשים שקדמו בתכוף לפני החודש שבו הוגשה התביעה כאמור; היתה התביעה שהוגשה כאמור, למענק או לגמלה אחרת שאינה משתלמת בעד תקופה מסוימת, ישולמו המענק או הגמלה האמורים, בתנאי שבחודש שבו הוגשה התביעה למוסד טרם חלפו 48 חודשים מהחודש שבו נוצרו התנאים המזכים בגמלה.

מכאן שאת התביעה יש להגיש בתוך שנה מהיום בו נוצרה "עילת התביעה". "עילת התביעה" היא מושג משפטי שלו פרשנויות רבות, באופן כללי ניתן לאמר כי עילת התביעה לנפגע פעולות איבה היא הפגיעה בעקבות פגיעת האיבה (או התגלותה של פגיעה זו לנפגע).

במקרה בו מוגשת התביעה בחלוף שנה זו, יכול המוסד להפעיל שיקול דעתו באם לקבל את התביעה או לא. ישנם כללים שונים וקווים מנחים באשר להפעלת שיקול דעתו של המוסד (כגון: סיבת השיהיו, הצדקת התביעה לגופה, יכולת בירור התביעה ועוד) והפעלת שיקול דעת זה צריך לעמוד במבחנים לא פשוטים, ובעיקר במבחנו של בית הדין לעבודה.

מקום בו הוגשה התביעה בחלוף שנה מהיווצרות עילת התביעה, והמוסד לביטוח לאומי קבע כי התובע זכאי לגימלה בגין תביעתו, ויכל התובע לקבל גימלה ממועד הגשת תביעתו ולעיתים ובגין העבר יוכל לקבל גימלה רק עד 4 שנים רטרואקטיבית. במידה והתביעה אינה מזכה בגימלה, אלא רק במענק או גימלה שאינה בגין תקופה מסוימת, ישולמו הללו רק אם התובע הגיש את תביעתו תוך 4 שנים מהמועד בו נוצרו הנסיבות המזכות במענק כאמור.

מהאמור בסעיף זה עולה כי במידה והתביעה מזכה בגימלה, אזי יוכל תובע המשהה תביעתו לזכות בגימלה עבור התקופה שעברת, רק לתקופה של 4 שנים רטרואקטיבית ולא יותר מכך (אם בכלל). במידה והתביעה מזכה במענק (למשל בתביעת תגמול בגין נכות הנמוכה מ-19%) לא ישולם המענק אם חלפו 4 שנים ממועד היווצרות הנסיבות המזכות בתשלום המענק.

מחסום השיהיו אינו מחסום פשוט משום שככל שחולף הזמן קשה יותר, בדרך כלל, לברר התביעה. על כן, ככלל, יש להקפיד על הגשת התביעה במועד, וזאת על מנת להימנע מאי הנעימות ואפשרות דחיית התביעה על רקע זה, הכרוכים באיחור בהגשת התביעה.

עניין נוסף אותו יש לבחון במהלך הגשת התביעה, הוא עניין זכותו של תובע לבחור את ערוץ התביעה הרצוי לו, במידה והדבר נתון בידו, ומשמעות הבחירה.

בחירת מסלול תביעה בריבוי עילות

בטרם יגיש תובע תביעתו לפי חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה עליו לבחון היטב אם יש בידו מספר עילות על פיהן יכול הוא לתבוע, והאם עליו לבחור באחת העילות. שיקולי הכדאיות בעניין זה הם כבדי משקל ועל כן ראוי להכיר את אפשרויות הבחירה ואת דרכי הבחירה שבחוק.

"עילת תביעה" היא מערכת של נסיבות ועובדות המצמיחה לתובע סעד על פי החוק. בנסיבות מסוימות יתכן כי נסיבות פגיעתו של אדם שנספגע בפעולת איבה מצמיחות לו או לבני משפחתו את האפשרות לקבל סעד על פי מספר מקורות חוקיים. במקרה כזה על התובע לבחור את מסלול התביעה הרצוי בעיניו ולפעול על פיו. הסיבה לכך היא שאדם לא יוכל לקבל "כפל גמלאות" בגין אותה פגיעה ויוכל להיפרע בגין פגיעתו רק ממקור אחד, אלא אם כן נאמר אחרת מפורשות בחוק. המקור לגישה זו הינו עיקרון בסיסי בדיני הנזיקין, אליו שייך גם ענף נפגעי פעולות האיבה.

בחירת מסלול התביעה יכול בנסיבות מסוימות לחרוץ גורלה של תביעה ולסתום הגולל על זכאותו של תובע לסעד מועדף בגין אותה פגיעה. לכן אנו ממליצים להתייעץ עם גורם מקצועי טרם תילקח החלטה בעניין זה.

עניין זה מורכב מאוד ועוסקים בו מספר סעיפים בחוק. נארא את האפשרויות הנתונות בידו תובעים, אם בכלל, על פי הסעיפים שבחוק ובהתאם לנסיבות האפשריות.

<p>החומר המקצועי נלקח מתוך הספר 'נפגעי פעולות איבה' המדריך לנכים ולמשפחות הנספים בארבות: רחוב בצלאל 10, ת.ד. 3452 רמת גן, 5213603 טלפון (רב קווי): 03-5758482, פקס: 03-5759601 www.yavetz.co.il</p>	<p>עומר יעבץ עו"ד, נוטריון yavetzad@gmail.com</p>	<p>יעבץ/ביטון משרד עו"ד</p>	<p>OY TB</p>	<p>ניתן לקבוע פגישת ייעוץ חינם במשרד זק"א בטל 1-800-22-30-20</p>
--	---	---	---------------------	--

והפּעֵס עָלַי: איך זה שאותו כלב מפחיד אותי, ומרגיע את חברי

עוד לחשבה טורו של חיים ולדר

יש אנשים המתמודדים עם קשיים ועם צרות ויכולים להם, מול אנשים שדרכם סוגה בשושנים, אך דעתם חלשה והם נופלים ברוחם מכל רוח דמיונית. זה עניין של אמונה בקב"ה ובחירה של אדם לבודד את החלקים הטובים ולהביט בהם במקום לעשות את ההפך

1. בשבת דיבר בבית הכנסת שלנו בחור בן 20, י.ש. מיישיבת "וולפסון", והוא דיבר יפה כל כך שאני חייב לשאת אתכם בעיקרי דבריו.

הוא פתח בנאמר **"משנכנס אדר מרבין בשמחה"**, ושאל כיצד ניתן לשלוט על השמחה או העצב? אם אדם הפסיד את רכושו באדר, איך ייתכן שירבה בשמחה? ואם אדם זכה בלוטו באב, כיצד יוכל למעט בשמחה? הוא הרחיב את הדברים לשאלה הידועה על "ואהבת" - כיצד ניתן לצוות על אהבה, לקב"ה, "לרעך", הלא כל אדם אוהב את הזולת על פי מעשים שעושה או לא עושה ועל פי האישיות שיש לו או שאין לו, האם בכלל ניתן להורות לאדם "אהב", "שנא", "שמח", "העצב לך"?

ואז הוא ענה, במספר אנקדוטות, שבעצם הגדירו מחדש אצל המתפללים את כל מה שחשבנו על רגשות ומחשבות ותחושות.

בני אדם סבורים שרגשותיהם ותחושותיהם קשורים לאירועים שמתרחשים בחייהם. מסתבר שלא כך הדבר, ולהלן שתי דוגמאות.

2. אדם מגיע לביתו וכמה דקות לאחר מכן נשמע קול נפץ מהסלון, הילד שיחק בכדור למרות אזהרות ברורות וחוזרות על עצמן, וניפץ את האגרטל של הדודה מבליגיה ששווה כמה אלפי שקלים. האב יכעס על הילד שלו. הוא גם יגער בו, ובצדק. "למה אתה משתולל ככה? מדוע אתה לא יכול להקשיב לנו?". הוא יודיע לו שהוא מתכוון להעניש אותו על כך, אך העונש הכי גדול של הילד זה הכעס והחרון של הוריו.

ואז... פתאום טלפון מרעיש. אחותו של האב ילדה בן לאחר 15 שנות נישואין. כל המשפחה, השכונה והעיר כמרקחה. האב פוצח בריקוד "סימן טוב ומזל טוב", ואומר לבן שלו "זהו סימן משמים למזל טוב". כמה שבטוח - שהוא שמח ומאושר, ואין לו אפילו טיפה מהצער, הכעס והחרון שחש רגע לפני.

האגרטל של הדודה מבליגיה עדיין מונח לו כהפך שאין לו אבנים. הרסיסים עדיין מפוזרים על הרצפה, הכיסאות והספרים, ועם כל הכבוד לאחורף ולבשורה הנפלאה הגדולה - אין לך כבוד לאגרטל המפואר? (אז מה אם הדודה קנתה את זה ב"הכל בדולר". אתה הרי לא יודע את זה...).

3. דוגמא נוספת: שני בחורים מבני ברק מהלכים ברחוב, ולפתע מסתער עליהם כלב אימנתי. האחד מהם בורח לגינה סמוכה, והכלב אחריו. הוא מטפס על הנדנדה (למרות השלט המודיע על תקרה של גיל 10), הוא נאחז בצורה משונה בגג של הנדנדה וכולו מבוטח מהכלב המפחיד.

אבל החבר שלו, הוא מחיפה. או מנתניה, שם יש כלבים לא פחות מאנשים, והוא אוחז בכלב, מרגיע אותו, מלטף אותו ואגב כך מסמן לחבר שלו להתגלש או לרדת בדרך אחרת, בעוד הוא מעטיק את הכלב....

איך דבר כזה ייתכן. הלא זה אותו כלב? איך ייתכן שאת בחור א' הוא מפחיד עד כדי אבדן עשתונות, ואת בחור ב' הוא דווקא מרגיע, ואין לו בעיה להישאר איתו גם שעה?

4. והנה היסוד החשוב: אין זאת, אלא שלא המציאות היא זו שגורמת לשמחה, לעצב, לפחד ולרוגע, אלא אנחנו אלה שמחוללים אותם. אנחנו שולטים בהם. אנחנו יכולים לכוון את מחשבותינו, פחדינו, תקוותנו, שמחתנו וצערנו. אנחנו אלה שיכולים לשלוט בזה.

הקב"ה הוריד לעולם את העצב, השמחה, הפחד והתקווה. בני האדם בוחרים במה להיאחז, על מה להביט, ובעיקר איך להסתכל על הדברים.

אנחנו יכולים לראות אנשים שלא חסר להם דבר. יש להם כסף, רכוש ומעמד חברתי, והם מלאי עצב, מחשבות שליליות ודיכאון קיומי. הם הולכים לפסיכולוגים ופסיכיאטרים שיטיבו עם חייהם, אותם חיים שאחרים חולמים עליהם, ומקנאים בהם בגללם.

ולעומתם, אברכים, שחיים ממה שיש, נמנעים ממותרות באופן אידיאולוגי (שכן יצאו לעבוד היו עשירים יותר מרוב האנשים שיצאו לעבוד כי לא הצליחו בלימוד... ברור שיש להם היתרון). אך הם בוחרים לחיות את חייהם בהדגשים אחרים - ומאושרים על כך.

5. הבחור סיפר סיפור בשם המשגיה, הגאון הגדול רבי דב יפה זצוק"ל, על יהודי עני מרוד שהיה מתפלל בכוונה מיוחדת את ברכות השחר. יום אחד פגש אותו אחד המתפללים ואמר לו: "אני מעריך אותך מאד, אבל אולי תסביר לי איך בדיוק אתה מכוון בברכת 'שעשה לי כל צרכי' עם כל הכבוד, אתה רעב אפילו ללחם, וודאי שאין לך כל צרכיו של אדם מהישוב. האם אינך עושה שקר בנפשך כשאתה אומר 'שעשה לי כל צרכי'".

האיש הביט בו ואמר: "תגדיר, מהו צורך? אתה באת מנקודת ההנחה שהצורך שלי הוא אוכל, בית יפה ובגדים יפים, אבל אני יהודי מאמין. אני מאמין כי אם אני אבין, כנראה שזה תפקידי בעולם הזה. זה התיקון שלי, או שזו העלייה שלי. כלומר, אני מגדיר את העוני שלי כצרכי, ובעניין הזה של העוני... תאמין לי, הקב"ה נתן לי כל צרכי. דווקא בברכה הזו שאתה כל כך מתפלל עליה, דווקא אותה אני יכול להתפלל בלב שלם, כי כמו שאני מכיר את המצב, הקב"ה נתן לי עוני "פירסט קלאס", עוני מושלם. וירבה יותר מצרכי...".

6. יהיו כאלה שיראו בדברים מעין "משחק בנדמה ל". "נו, באמת", הם יאמרו, "עם כל הכבוד, יש עוני ויש עושר, יש שמחה ויש עצב".

דווקא אליהם מכוון הנאמר הזה. כי הם טועים. הם נותנים לאירועים ולפרטים **לנהל** אותם, ואילו האנשים שאותם הם מכנים "אנשי נדמה ל" אינם נותנים לאירועים לנהל את חייהם ואת תחושותיהם.

מכאן תבינו כיצד יש אנשים המתמודדים עם קשיים ועם צרות - ויכולים להם, ואנשים אחרים, שדרכם סוגה בשושנים, אך דעתם חלשה, ובחירה של אדם לבודד את החלקים הטובים ולהביט בהם במקום לעשות את ההפך, והבנה שכל מה שרוב העולם שזה כאושר או כעצב, כשמחה או כפחד או כביטחון - זו אילוזיה. הרגשות הללו קיימים בעולם, ובני האדם משדכים אותם לאירועים שקורים להם, בעוד המציאות היא שיש להם שליטה על המחשבה, על ההרגשה.

7. אין הכוונה בטור זה להתכחש לקשר שבין צרה לעצב, ובין בשורה טובה לשמחה. אין הכוונה לעסוק כאן בחיי שעה, אלא בחיי עולם.

אדם שמח יכול להיות עצוב כשצריך, וזה עדיין לא מפקיע אותו מחזקת "אדם שמח". אדם עצוב יכול לנסות לשמח את עצמו (ולמרבה הצער יש העושים זאת בעזרים טכניים כמו אלכוהול ודרומה משם), ועדיין יישאר אדם עצוב, ועזרים אלה רק ינתקוהו מהיכולת הנפשית שלו **לבחור להיות אדם שמח**, כי הוא עסוק בלמלא עצמו בהנאות שמסיוחות את דעתו מהתמודדות, שיכולה גם להוציאו ממצבו וגם להביאו לידי שליטה על תחושותיו.

8. רמב"ם הלכות דעות פרק ב', י"ד: "וכן לא יהיה בעל נפש רחבה, נבהל להון, ולא עצל ובטיל ממלאכה, אלא בעל עין טובה: מעט עסק, ועוסק בתורה; **ואותו המעט שהוא חלקו, ישמח בו**. ולא יהיה לא בעל קטטה ולא בעל קנאה, ולא בעל תאוה ולא רודף אחר הכבוד. כך אמרו חכמים, הקנאה והתאוה והכבוד, מוציאין את האדם מן העולם. כללו של דבר - ילך במידה הבינונית שבכל דעה ודעה, עד שיהיו כל דעותיו מכוונות באמצעות; והוא ששלמה אומר, 'וכל דרכיך, יכונו' (משלי ד, כ"ו)"

כמה כללים לחיים טובים יותר:

- ברגעים הטובים – תהלל את השם;
- ברגעים הקשים – תתפלל אל השם;
- ברגעים השקטים – סמוך על השם;
- ובכל רגע ורגע – תגיד תודה להשם.

breslev.co.il